

Fra matematikk til moral

Månedsbrev 12/2017

Xi Jinping ønsker seg partimedlemmer som ikke er korrupte. Fordi deres egne holdninger og verdier tilsier at man ikke skal være det.

Arne Jon Isachsen
Centre for Monetary
Economics (CME)

South China Morning Post er Hong Kongs viktigste avis. I en artikkel her den 26. oktober i år konstaterer professor Lawrence J. Lau at mer enn hundretusen embetsmenn og høytstående medlemmer av Det kinesiske kommunistpartiet har blitt tatt for korrupsjon og straffet de senere år. Det samme gjelder om lag 30 prosent av offiserene i det militæret med rang av general. Noen av dem drev med kjøp og salg av militære grader.

Partiet har full kontroll over kampen mot korrupsjon. Historikeren Zhang Lifan fremholder at Xi Jinping er engstelig for at bredere deltakelse fra folket vil kunne skape kaos på linje med det Kina erfarte under kulturrevolusjonen (1966-1976).¹

Xi Jinping forventer et lydørt næringsliv

Xi Jinping, som i oktober fikk sitt mandat fornyet som Kinas ubestridte leder for fem nye år, må ha tenkt en god del over årsakene til den omfattende korrupsjonen i Kina, skriver professor Lau. Og viser hvordan Xi legger vekt på betydningen av disiplin, dyd (virtue) og patriotisme dersom Det kinesiske kommunistpartiet skal vinne kampen mot korrupsjon. Hvilket er en forutsetning for at ett-partistaten Kina skal lykkes med å realisere Xi's "China Dream" – et Midtens rike tilbake som verdens midtpunkt.

¹ Se artikkelen "How Xi Jinping's presidency was shaped by traumas of Mao and Gorbachev", av Simon Denyer, publisert i The Guardian i mars,

At Partiet har den ledende rollen i samfunnet, står innskrevet i Kinas konstitusjon. At også næringslivet legger vekt på dette er nytt. De interne retningslinjene i stadig flere foretak bekrefter Partiets betydning – hvilket gjenspeiler villighet til å være mer lydøre overfor politiske innspill og behov. Omstillinger i økonomien initiert av Partiet, som nedleggelse av "zombieforetak" som egentlig burde vært slått konkurs men som holdes opp ved kreditter fra statlige banker, blir enklere. Mer generelt, Partiets mål om en mer markedstilpasset økonomi ut fra ønsket om en mer effektiv produksjon lar seg lettere innfri når bedriftene selv er innstilt på å godta markedets dom, som tidvis kan være både brutal og urimelig.

... embetsmenn i gamle Kina kunne minne om et presteskap

Xi ønsker seg partimedlemmer som ikke er korrupte. Ikke fordi sjansen for å bli tatt er blitt større og straffen hardere, men fordi deres egne holdninger og verdier tilsier at man ikke skal være korrupt. Motivasjon via ideologi som fremelsker de rette holdninger, er et langt mer stødig grunnlag for en vellykket ett-partistat enn gode gulrøtter og sviende stokkeslag. På denne bakgrunn kan Xi's vektlegging av kinesisk kultur og filosofi forstås, og også hans mer

<https://www.theguardian.com/world/2015/mar/06/xi-jinping-china-reform-gorbachev-mao>

imøtekommende holdning for utøvelse av tradisjonelle religioner i Kina.

Meritokrati med plettfri atferd

Professor Lau trekker frem en to tusen år gammel tradisjon i Kina, nemlig eksamen som alle kunne fremstille seg for, i håp om å komme gjennom nåløyet for så å kunne innta sentrale posisjoner i embetsverket. Meritokrati kaller vi et slikt system. Men, legger professoren til, av en mandarin, som statsembetsmann i Kina ble kalt frem til keiserdømmets fall i 1912, var det også forventet plettfri atferd.

Muligens trekker professor Lau det vel langt når han fremholder at embetsmenn i gamle Kina kunne minne om et presteskap (priesthood). Men poenget han vil ha frem er greit nok; når det kommer til stykket er "... character and values, and not just talent and popularity, ... important determinants of actions and behaviour."

Fra matematikk til moral

Professor Lawrence J. Lau, glemte jeg visst å si, er økonom. I 1964, nitten år gammel, tok han sin bachelor i "Physics and Economics, with Great Distinction" ved

Stanford University. Fem år senere har han en doktorgrad fra Berkeley University i lomma. Han vender deretter tilbake til Stanford som "assistant professor". De neste ni årene publiserer han en mengde vitenskapelige artikler hvorav hele 12 i de fire mest anerkjente fagtidsskriftene.² "On Exact Index Numbers", heter den første. Solide saker, tunge på matematikk og tall.

Etter Zunyi-konferansen i 1935, skulle det vise seg, bestemte Mao det meste.

Jeg husker Larry, som han ble kalt, da jeg kom som Ph.D. student til Stanford høsten 1971. Høy og hengslete og litt fjern. Kursene han gav var for vanskelige for meg – mine kunnskaper i matematikk ville ikke strekke til. Veldig artig å lese artikkelen hans i Hong Kongs kjente avis. Faglig, temmelig langt unna det jeg husker ham som. Moral i stedet for matematikk. Mon tro hva hans historie er?

En foretaksom bestefar

Lawrence Lau er født i [Zunyi](#) i 1944, en by med historisk sus. Det var her, i 1935, ved starten av "Den lange marsjen", at Mao Zedong, i samarbeid med Zhou Enlai, klarte å fravriste Komintern makten over

---

² American Economic, Journal of Political Economy, Review of Economics and Statistics og Econometrica heter de fire.

Det kinesiske kommunistpartiet. Etter Zunyi-konferansen, skulle det vise seg, bestemte Mao det meste.

Bestefaren til Lawrence Lau, som jeg også finner på nettet, var en foretaksom kar. Bare 25 år gammel, i 1903, kommer Yo Youren gjennom nåløyet – han klarer eksamen som kvalifiserer til stilling som embetsmann. Og ligger således an til å gå inn i det bestående. Men det bestående – Qing-dynastiet – vil ikke ha ham. En diktsamling han allerede hadde gitt ut, full av kritikk mot keiserdømmet, gjorde at han i stedet ble kalt revolusjonær.

Hva som er best for Kina om fem år? Hva med hva som er best for Xi Jinping?

Yo Youren søker tilflukt i Shanghai. Her er han med å starte Fudan College, som senere blir Fudan University (hvor jeg har undervist et par kurs i International Economics for MBA-studenter). Han kommer i kontakt med Sun Yat-sen. Etter å ha vært i fengsel flere ganger for utgivelse

av illegale aviser, blir Yo Youren med i lederskapet til nasjonalistene, det vil si på lag med Chiang Kai-shek og Kuomintang i kampen mot Mao og kommunistene. En kamp kommunistene vinner.

I 1949 flykter Yo Youren til Taiwan, sammen med Chiang Kai-shek og hans folk. Her dyrker han sin lidenskap for kalligrafi. Han anses som en av det moderne Kinas mestere i denne skrivekunsten.

Amerikanske statsborgerskapet går fløyten

Professor Lawrence J. Lau er også foretaksom. I 2004 tar han imot tilbud om å bli viserektor ved Chinese University of Hong Kong. I januar 2009 utnevnes han til ikke-offisiell medlem av Regjeringen i Hong Kong (Executive Council). For å kunne bli med her måtte professor Lau si fra seg sitt amerikanske statsborgerskap. Det gjør han. Med bibehold av sitt professorat ved Stanford. Senere samme år

blir han med i det internasjonale rådet for det statlige fondet [China Investment Corporation](#), noe á la vårt SPU.

Hva som er best for Kina?

Artikkelen³ jeg baserer dette Månedsbrevet på, konstaterer at ingen av de syv medlemmene i den faste komiteen for Politbyrået er ung nok til å kunne etterfølge Xi Jinping som øverste leder i Kina om fem år. Det har skapt spekulasjoner om Xi Jinping har planer om å bryte tradisjonen

og fortsette som leder. Professor Lau runder av slik:

“I would only say that the ‘retire by 68’ rule is only a custom. What will happen five years from now depends on what is best for the Chinese nation at that time.”

Hva som er best for Kina om fem år? Hva med hva som er best for Xi Jinping?

8. september 2017

Home Page: <http://home.bi.no/fag87025/>

---

³ Artikkelen heter ”How Xi Jinping revitalised party and state with his morally uncompromising leadership”. Og her er linken:

<http://www.scmp.com/comment/insight-opinion/article/2117058/how-xi-jinping-revitalised-party-and-state-his-morally>